

BOLETÍN EPIDEMIOLÓXICO SEMANAL DE GALICIA

VOLUME II / NUM. 28
SEMANA 39/1987
(27 setembro ó 3 outubro)

13 DE NOVEMBRO DE 1987

OS REXISTROS DE NATALIDADE E MORTALIDADE NA COMUNIDADE AUTÓNOMA GALEGA

O interés pola recollida dos nacementos, casamentos e defuncións ven desde tempos remotos. Así, en Francia os rexistros parroquiais apareceron na Borgoña ó inicio do século XIV; en Inglaterra Enrique VIII, ordenou en 1538 ás parroquias levar rexistro dos bautizos, matrimonios e defuncións e en Alemaña existiron tamén desde o século XVII.

A municipalidade de Londres no século XVI publicaba os chamados BILLS of MORTALITY. Eran uns boletíns, que daban información sobre o nome, sexo, data da morte e tipo de enfermidade da que se finaba. Ó indicaren a causa e número das mortes, constituían un precioso barómetro no caso de epidemia, sobre todo de peste, utilizado polos ricos para tentar de poñerse a salvo fora da cidade; o tempo, que dun xeito frívolo empregábanse tamén, por certos homes, como base para apostar.

Sen embargo, un humilde comerciante de texidos de Londres chamado John Graunt, foi o primeiro que utilizou ditos boletíns para face-las primeiras estadísticas vitais (taxas de mortalidade infantil, táboas de vida, etc.) publicadas en 1629 no seu libro NATURAL AND POLITICAL OBSERVATIONS MADE UPON OF BILLS OF MORTALITY.

Hoxe en día o rexistro de defuncións e o dos nacementos forman a base do máis interesante e valioso dos arquivos: o da poboación.

De aquí tamén que o certificado de defunción teña unha importancia extraordinaria en bioestadística.

Mentres o certificado de nacemento identifica ó recén nacido, o certificado de defunción identifica ó individuo cando está morto e establece o feito xunto co tempo e lugar da defunción e a súa causa determinante. A través desta información o certificado de defunción pode proporcionar valiosa información acerca da prevalencia das enfermidades na poboación. Concretamente, proporciona datos sobre a frecuencia das causas de morte, información para o control das enfermidades transmisibles, información sobre a natureza e lugar de produción dos accidentes mortais, bases para a confección de programas de saúde, índices para medir a súa eficacia, etc.

É evidente entón que a CALIDADE, a PRECISIÓN e a FIABILIDADE dos datos recollidos, así como o RIGOR DO PROCEDIMENTO DO REXISTRO e da COLECCION DA INFORMACIÓN influirán decisivamente na pertinencia dos resultados. Non se pode supli-la mala calidade básica da información coa aplicación posterior de técnicas estadísticas elaboradas, así por exemplo, se os Boletíns Estadísticos de Defunción (B.E.D.) se cubren mal, por ser considerados meros trámites burocráticos as

estadísticas de mortalidade estarán viciadas en porcentaxes tales que poderían facelas inútiles. A fiabilidade das mesmas depende en boa parte da notificación médica da causa ou causas do falecemento.

Para tratar de mellora-la situación presentáronse accións a dous niveis:

1) Creación dos Rexistros de Natalidade e Mortalidade a resultas dun convenio asinado o 8 de novembro de 1985 entre o I.N.E. e o CENTRO DE INFORMACIÓN ESTADÍSTICA da C.A. Galega.

Os ditos rexistros evolucionaron paralelamente, iniciándose no ano 86 e adquirindo o seu pleno desenvolvemento no ano 87 ó dotalos con medios informáticos. A súa principal vantaxe é a subministración de datos de forma actualizada e a posibilidade de elaboración propia de estadísticas (que terán un carácter de provisionalidade), evitando os retrasos que viñamos padecendo ata agora.

2) Consecuencia da sinatura dos ditos convenios é a adquisición por parte da nosa Comunidade do compromiso de mellora da calidade da certificación.

Neste senso estanse realizando dous tipos de accións:

—Consultas ós Rexistros Cívís e ós profesionais sanitarios no caso de dificultades na interpretación dos boletíns, falta de lexibilidade, etc.

—Concienciar ós sanitarios de que para que estas estadísticas teñan credibilidade deben tratar de cubrilas co maior rigor posible.

Rexistro de natalidade

Está influíndo moi positivamente na calidade e eficacia dos programas do área materno-infantil, como son o Programa de Prevención da Subnormalidade (% de cobertura), Programa de Vacinacións Infantís (no que se aporta a poboación obxecto de vacinación e as súas características).

Os principais problemas aquí observados son: datos incompletos, erros na semana de xestación (tendencia a cubrilos rutinariamente coas mesmas cifras, déronse casos en que tódolos nenos dun municipio nacían con 36 semanas), peso do neno, incongruencias entre o peso e a semana de xestación, etc.

Rexistro de mortalidade

Os certificados de defunción non foron implantados orixinariamente co fin de usalos para estudos epidemiolóxicos, senón máis ben como documentos legais o que implica certas dificultades para o seu uso sanitario, mais ó ser un circuíto de recollida de información xa instaurado e obrigatorio, hai que tratar de conseguilo máximo proveito do mesmo.

É daquela fundamental que o B.E.D. (ver apéndice) o cubra o médico, porque só el pode face-lo diagnóstico da causa ou causas da morte, e é polo tanto, o responsable da exactitude do diagnóstico e en consecuencia da calidade do certificado.

O médico debe seleccionar no B.E.D. a causa FUNDAMENTAL ou BÁSICA ou INICIAL da morte que é a ÚNICA QUE SE CODIFICA, sendo por tanto a fonte das estadísticas de defuncións.

Pasamos a comentar algunhas das dificultades encontradas:

1.—Non cubri-lo médico a causa de falecemento no Boletín Estadístico de Defunción (B.E.D.) delegándoo en persoal dos Rexistros Cívís ou das funerarias (que non conta coa necesaria información sanitaria) e que ás veces transcribe erroneamente os datos do certificado médico da defunción (C.M.O.D.) no B.E.D. ou non o fai:

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata ..... Paro Cardio Respiratorio .....

II. Causas antecedentes

    a) Intermedia .....

    b) Inicial o fundamental ..... Trombosis venas arteriales .....

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata ..... enfermedad .....

II. Causas antecedentes

    a) Intermedia .....

    b) Inicial o fundamental .....

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata .....

II. Causas antecedentes

    a) Intermedia .....

    b) Inicial o fundamental .....

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

Os exemplos aquí expostos proceden de Boletins Estadísticos de Defunción de Galicia, pero a situación é superponible ó resto de España e tamén a outros países europeos.

2.—Aparición frecuente de diagnósticos que deben ser clasificados no grupo XVI da C.I.E. (Clasificación Internacional de Enfermedades) correspondente a síntomas e estados morbosos mal definidos. Na década dos anos 50 este apartado significaba o 15% de tódalas mortes, sendo en 1980 do 3,8%; en Galicia no ano 86 (datos provisionais) representa o 4,63%. Tamén en grupos de clasificación máis definidos pódese encontrar falta de precisión no diagnóstico (no exemplo 3: «neoplasia» estaría no grupo II de tumores malignos, mais falta precisar a súa localización).

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

- I. Causa inmediata ..... *leucemia* .....
- II. Causas antecedentes
  - a) Intermedia ..... *vejez* .....
  - b) Inicial o fundamental .....
- III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

- I. Causa inmediata ..... *colapso cardio-respiratorio* .....
- II. Causas antecedentes
  - a) Intermedia .....
  - b) Inicial o fundamental ..... *perforación* .....
- III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

- I. Causa inmediata ..... *Ca. gástrica* .....
- II. Causas antecedentes
  - a) Intermedia .....
  - b) Inicial o fundamental .....
- III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

- I. Causa inmediata ..... *Parada Cardíaca Respiratoria* .....
- II. Causas antecedentes
  - a) Intermedia ..... *Parada Cardíaca Respiratoria* .....
  - b) Inicial o fundamental ..... *Fallo multisistémico* .....
- III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata parada cardiorespiratoria -

II. Causas antecedentes

    a) Intermedia neoplasia -

    b) Inicial o fundamental .....

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata PARADA CARDIORRESPIRATORIA

II. Causas antecedentes

    a) Intermedia .....

    b) Inicial o fundamental FAJNO CARDIACO

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

3.—Ilexibilidade da letra, aparición de abreviaturas ou siglas e erros na secuencia lóxica. Isto último ten moita importancia, dado que a causa básica é a que se codifica, sendo o médico quen debe decidir cal é, posto que dispón de maior información sobre a historia clínica do enfermo, e alomenos aínda que non sexa completa, ten máis elementos de xuício co que trata de codificala.

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata Insuficiencia Cardíaca

II. Causas antecedentes

    a) Intermedia Cardiopatía hipertensiva

    b) Inicial o fundamental Insuficiencia Cardíaca

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata miocardio infarto

II. Causas antecedentes

    a) Intermedia Insuficiencia Cardíaca

    b) Inicial o fundamental Cardiopatía hipertensiva

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

ESTADO DAS ENFERMIDADES DE DECLARA

SEMANA 39/1987 DO 27 DE

COMARCAS	BRUCELOSE (023)		DISENTERIA BAC.(SHIXELOSE) (004)		ESCARLATINA (034)		FEBRE TIFOIDEA EPARATIFOIDEA (002.2)		GONOCOCIA (URETRITE GONOCOCICA) (098.0)		GRIPE (487)		HEPATITE VIRICA (070)		INFECCIÓN MENINGOCÓCICA (036)		NEUMONIAS (480-486)	
	1987		1987		1987		1987		1987		1987		1987		1987		1987	
	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.
1 CEDEIRA					3				2	15	6	142		6				22
2 ORTIGUEIRA		1			1			1		9	15	921		3			2	40
3 NARÓN							5			8	4	1.311		3	15		1	24
4 AS PONTES					1					22	104	2.052			24		1	12
5 FERROL							14			30		5.359			115		2	6
6 FENE										6	3	1.414			4	1	5	14
7 PONTEDEUME									1	33	28	2.799		1	9			43
8 CEE							3		1	6	37	2.870			5		2	133
9 VIMIANZO										1		223			23			2
10 PONTECESO							3		1	15	4	2.280			14		1	53
11 CARBALLO				2						55	30	1.265			11		5	40
12 ARTEIXO									6		2				1			2
13 A CORUÑA					3	1	8	1	8	63	228	12.122		1	83		9	89
14 CULLEREDO-O BURGO							1		6	30		1.101			7			100
15 OLEIROS							5		2	2	11	406			1		2	20
16 BETANZOS							17			2	68	20	1.505		7		1	75
17 SANTA COMBA										28		683			2			39
18 NEGREIRA							2			48		396			6			89
19 ORDES									5	3	171	47	2.916					158
20 CURTIS-TEIXEIRO							4			7		689			2			45
21 SANTIAGO							4		6	46	39	2.866		5	19		4	228
22 MELIDE										1	16	419			1			14
23 MUROS										4		145			5			18
24 NOIA							17			15	12	952			12			63
25 PADRON							1			3	62	24	1.080		6		1	131
26 BOIRO												13	757		2			72
27 RIBEIRA									2	6	14	1.655		1	6			36
28 A ESTRADA									2	1	16	43	1.803		13		1	17
29 LALIN		1				8		5	4	48	16	2.457		1	3		1	64
30 VILAGARCIA DE AROUSA				53				3	16	29	22	4.869			39		8	7
31 CALDAS DE REIS						1			1	2		404				1	3	20
32 VILANOVA DE AROUSA									5	1		457					3	10
33 CAMBADOS										11	14	1.040			5		4	36
34 O GROVE									2			288			1			12
35 SANXENXO				1		1			4	21	12	509			11		1	18
36 PONTEVEDRA				5		29			14	27	143	7.255		2	52		7	109
37 FORCAREI										1	6	10	256		4		2	33
38 MARIN						1			1		97	3.640		1	18		2	84
39 CANGAS										7	30	1.181			4			49
40 REDONDELA						6			10	4	13	985		1	52		1	19
41 VIGO		1		24		13			11	49	75	4.868			35		19	17
42 VAL MIÑOR-PANXON						8				16		640			8		3	29
43 PORRIÑO		1							10	16	4	933			3		4	63
44 PONTEAREAS								1	19	1	19	9	663		2	11		15
45 A CAÑIZA									4		9	22	1.116		4		2	43
46 A GARDA									7	2	23	14	660		19		2	26
47 TUI									5	1	13	13	1.390		3		2	22
48 SALVATERRA DE MIÑO										3	7	663					1	11
49 VIVEIRO						2			1	28	14	468			13		1	30
50 CERVO-BURELA		1				1			3	7	10	460			10			56
51 MONDOÑEDO		1										30		1	1			
52 RIBADEO						2				2	14	18	923		3			46
53 VILALBA		1								24		145			2		7	17
54 MEIRA									1	1	28	14	1.318		2			69
55 FONSAGRADA									1	23		397			4			39
56 GUITIRIZ									1	9		71			2			3
57 RABADE		3								15	3	736			6			30
58 LUGO		1	8		15		5		3	16		1.770		2	38		11	11
59 CASTROVERDE										1		168			2			7
60 PALAS DE REI												800						148
61 MONTERROSO																		
62 SARRIA		1		1	1				1	1	36	54	1.633		13		1	120
63 BECERREÁ		2								36	48	2.602			6			63
64 CHANTADA										33	35	1.840			36			138
65 MONFORTE DE LEMOS		3				1				8	2	364			2			15
66 QUIROGA										5		153			3			9
67 O BARCO		3				1			5	1	39	107	4.397		241		3	28
68 O CARBALLIÑO								2	13	23	101	3.505		1	57		2	43
69 RIBADAVIA						4			17	1	39	39	1.948		59		10	67
70 OURENSE		1	5			1	11		14	2	44	31	3.084		98		47	189
71 MACEDA									1	18	4	967			1			45
72 CASTRO-CALDELAS										17	12	569					1	29
73 A POBRA DE TRIVES		22						1	1	29	3	1.307			36		14	51
74 VIANA DO BOLO		2							1	1	11	5	638		12			34
75 CELANOVA		4							6	1	49	24	2.216		14		1	44
76 ALLARIZ									3	1	109		715					35
77 BANDE									3		33	9	648				1	6
78 XINZO DE LIMIA		2				1			9	3	98	4	1.492		3		1	36
79 VERÍN		24				1			9	1	36	8	2.025		80		3	109
80 A GUDIÑA		8							8	2	24	7	380				3	19

LARACIÓN OBRIGATORIA

CIÓN OBRIGATORIA. SITUACIÓN COMARCAL

SETEMBRO Ó 3 DE OUTUBRO

PAROTIDITE (072)		PROCESOS DIARRÉICOS OUTROS (006-009)		RUBEOLA (056)		REUMATISMO CARDIO-VASCULAR (290-392)		SARAMELO (055)		SIFILE PRIMARIA-SECUNDARIA (091-092)		TOS FERINA (033)		TUBERCULOSE RESPIRATORIA (010-012)		VARICELA (052)		PROCESOS RESPIRATORIOS (I.R.A.) (460-466)		INTOXICACIONES ALIMENTARIAS (003 e 005)		OUTRAS E. D. O.		
1987		1987		1987		1987		1987		1987		1987		1987		1987		1987		1987		1987		
Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	Casos	Acumul.	
	20	13	229		4				2				2			19	17	701					1	
	4	20	402		7				22					2	4	47	54	1.783					2	
	37	2	246		11				108		1					82	24	934					3	
1	46	84	1.015		7				1		3					50	214	6.140					4	
	26		2.620		25				131		6		42	1	11	963		12.764		1			5	
	45	5	320						22		1		17		1	109	16	1.665					6	
	19	11	580		4				143				3		4	1	202	77	3.193				7	
	7	53	1.173		3						2				13	127	75	2.646					8	
	2	10	94												3	4	5	5		34			9	
	14	18	706		8							10			4	94	63	5.415		1			10	
	9	21	675		71						2		5	5	24	133	51	5.114		20			11	
			854								2					26		1.614					12	
	62	214	4.426	4	28				6		22		30	5	122	2	350	684	21.027		7		13	
	20	20	477		20				81		3		1		3	6	416	61	3.947				14	
	8	16	268						7				2		2	197	39	925		4			15	
	12	42	1.344		25				197		2		8		4	396	130	5.297		1			16	
	1	5	703		11				1		1					352	10	1.775					17	
	25	2	288		8				4							86	6	333					18	
	43	8	522		152			1	53				16		3	2	437	52	2.951		37		19	
	2	4	140		7				1		2		6	1	8	34	3	654		22			20	
	8	94	1.511	1	76				46		3		8		6	3	367	212	4.662		3		21	
	3	11	268						2				3		2	164	29	1.264		67			22	
		16	546		8											74	28	1.463					23	
	24	65	871		30				26			2	1	6	11	506	38	2.144					24	
3	19	20	612		10			3	67	2	2			2	6	400	29	1.313		2			25	
	1	24	515		8				2					2		164	21	755					26	
	7		290		15				1							31	2	301					27	
	9	22	1.013		12							1		2		265	42	2.768					28	
	7	21	1.207		96		4		4		2		2		3	3	259	87	6.190		16		29	
	17	24	2.228		15	1	10		1		2	2	5		10	674	19	14.364					30	
	1	5	172		1		7				1				3	14	10	587					31	
		19	740												6	259	14	1.363					32	
	7	11	272		5				9		1		2		4	3	372	23	1.403		6		33	
		3	58										1		1	2	27	965					34	
	15	6	290		10		4		3			2		6	2	248	7	382					35	
	32	154	5.428		13				5		3		32	3	46	1.180	533	18.467		175			36	
	7	1	149				1		2					6		117	15	369		5			37	
	8	22	892		1				2			1	3	20		118	155	5.988		11			38	
			326		3		7		2		1			21	3	511	54	2.279		2			39	
	8	19	431		91				3			2		5		285	40	1.548		104			40	
	21	6	1.146		10				6	1	44		10	1	66	707	114	8.668		115			41	
	7	53	1.337		25		1				2		2			388	90	2.512					42	
	6	15	602		2		2				8		4		9	270	35	2.358		9			43	
	358	10	494		3		7				3		3		3	303	20	1.462		45			44	
	3	26	1.110		1				6					3	1	54	41	1.091		54			45	
	71	20	634	3	34				6			80			2	403	37	1.451					46	
	22	16	534		6						3	1	1		11	136	56	1.808		109			47	
	21	10	854		1				30		2		2		1	4	187	30	1.436		6		48	
	16	26	672		7				22					3		204	29	1.737		26			49	
	5	18	431				2		2					2		116	82	3.022					50	
			37											3		4	23	480					51	
		7	317		1		6		1			1		4		171	52	2.530					52	
	1	12	46								1		2		7	16	10	585		9			53	
	4	8	416		32				58		3			4		178	58	3.117		10			54	
	13		418		1				31							43		1.308					55	
		2	74											3		26	1	45					56	
	1	5	288		1		1		4		1			5		20	19	1.088		10			57	
	3	16	606		16		4		39		5		2	2	25	60	75	5.044		67			58	
	1		53						36					4		20		578		7			59	
														1										60
	5		459		11				3					1		59		1.013						61
	4	5	969		2				63		1		20		3	163	175	5.465		88			62	
	10	10	638		6				97	1	1			1	4	25	60	2.835		2			63	
	18	23	806		4		11		12		1		2			445	83	3.245					64	
		4	315		4								1		5	16	37	1.465		85			65	
											3			1		5		366					66	
	790	22	728		16		1		5		3		4		2	202	380	11.913					67	
	10	50	1.471		3				12		1		2		10	1	153	141	6.829		3		68	
	16	25	863		9		10		21		2		1		2	286	167	4.173		6			69	
4	41	73	1.989		9				31	1	4		2	1	46	697	327	10.911		38			70	
1	32	15	635		29				28				3		1	168	46	1.896		4			71	
	63	2	381		1						1					13	38	1.471					72	
	99	10	419		16		2		2							56	42	1.785					73	
	8	2	214		1						1				1	24	21	2.110		3			74	
	1	22	1.031		3		1		6		1			108		8	350	64	3.529				75	
	16	3	331		6				11							84	10	789					76	
		14	580		7		1		2				3		4	225	50	975					77	
	10	35	821		7		2		74		7			3		113	33	1.508		28			78	
	20	29	971		17		2		12		2		9		13	291	71	4.842		19			79	
			54								1				1	39	3	714		3			80	

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata ..... *Infarto del Corazón*

II. Causas antecedentes

a) Intermedia ..... *Capnia sistólica por hipertensión arterial*

b) Inicial o fundamental ..... *arteriosclerosis*

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata ..... *MI*

II. Causas antecedentes

a) Intermedia ..... *MI*

b) Inicial o fundamental ..... *MI*

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata ..... *Parada Respiratoria*

II. Causas antecedentes

a) Intermedia ..... *Asma bronquial*

b) Inicial o fundamental ..... *Empequecimiento*

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

Exemplo de alteración na secuencia lóxica.

CAUSAS DE LA DEFUNCION
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata ..... *Causa hepática - Shock hipovolémico*

II. Causas antecedentes

a) Intermedia ..... *Cirrosis hepática + hipertensión portal*

b) Inicial o fundamental ..... *Hemorragias por varices esofágicas*

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo ..... *Epilepsia aguda*

A modo de recordatorio incluímo-la *definición adoptada pola Vixésima Asemblea Mundial da Saúde das causas de morte* que se rexistrarán no certificado médico de defunción: «todas aquelas enfermidades, estados morbosos e lesións que produciron a morte, ou que contribuíron a ela, e as circunstancias do accidente ou da violencia que produciron as ditas lesións». Notarase que esta definición non inclúe síntomas nin modos de falecer tales como debilidade cardíaca, astenia, etc.

A causa BÁSICA tamén chamada FUNDAMENTAL ou INICIAL defínese como «a enfermidade ou lesión que iniciou a cadea de acontecementos patolóxicos que conduciron directamente á morte, ou as circunstancias do accidente ou violencia que produciu a lesión fatal».

Exemplos prácticos para cubri-las causas de defunción:

Exemplo 1: Home de 63 anos de idade, con hipertensión maligna en tratamento desde había algúns anos, que presentaba enfermidade cardíaca hipertensiva e insuficiencia renal crónica. Cando estaba gravemente enfermo da súa afección cardíaca, sufriu unha apendicite aguda con perforación. Practicoulle unha apendicectomía con resultado satisfactorio, mais a afección cardíaca agravouse e o doente finou as 2 semanas.

A apendicite e a intervención aceleraron a súa evolución mais non son parte da cadea de causas e de efectos que conducen á morte. Nos trastornos xeneralizados, como a hipertensión arterial ou arterioesclerose, indícarase o órgano máis afectado na sucesión de episodios que levou ó desenlace fatal. A relación entre a hipertensión e a enfermidade renal, así como, as complicacións da apendicite deben consignarse na parte III, como condicións que contribuíron á defunción, sen estaren directamente ligadas á causa inmediata que a produciu. A causa inicial é a hipertensión maligna e ó aplica-las regras de selección e de modificación codifícase a enfermidade cardíaca hipertensiva.

CAUSAS DE LA DEFUNCION	
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)	
I. Causa inmediata	insuficiencia cardíaca congestiva
II. Causas antecedentes	
a) Intermedia	cardiopatía hipertensiva
b) Inicial o fundamental	hipertensión maligna
III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo	apendicectomía por apendicitis perforada. Insuficiencia renal hipertensiva

Exemplo 2: Muller de 72 anos, con hemiplexía residual consecutiva a trombose cerebral sufrida varios anos antes, que se fracturou o colo do fémur, consecuencia dunha caída no seu fogar. Durante o período de inmovilización posterior ó traumatismo presentou unha neumonía hipostática da cal faleceu.

Neste caso considerase que a hemiplexía puido ter contribuído á caída pero non foi a causa directa dela. É importante especifica-la orixe (accidental ou provocada) da caída así como as circunstancias nas que ocorreu (na rúa, no fogar, etc.) se o médico certificador coidara que a hemiplexía fose causa abondo para provoca-la caída, esta debería ser declarada no apartado IIb, no lugar do III e a caída sería entón engadida o apartado IIa. No primeiro suposto codificaríase a caída accidental como causa básica, mentres que no segundo se seleccionaría o efecto tardío dunha trombose cerebral para o conxunto da estadística de mortalidade.

CAUSAS DE LA DEFUNCION	
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)	
I. Causa inmediata	neumonía hipostática
II. Causas antecedentes	
a) Intermedia	inmovilización por fractura del cuello del fémur
b) Inicial o fundamental	caída accidental en el hogar
III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo	hemiplejía causada por antigua trombosis cerebral

Exemplo 3: Un paciente diabético que foi tratado con insulina, durante moitos anos presentou unha cardiopatía isquémica e faleceu repentinamente de infarto de miocardio. En xeral, considérase que hai unha relación entre a diabete e a cardiopatía isquémica, pero a natureza desta relación non é ben coñecida. Segundo o papel que, a xuício do médico, tiña desempeñado no desenlace fatal unha ou outra enfermidade, son posibles as certificacións seguintes:

CAUSAS DE LA DEFUNCION (Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)	
I. Causa inmediata	.....infarto de miocardio.....
II. Causas antecedentes	
a) Intermedia	.....cardiopatía isquémica.....
b) Inicial o fundamental	.....diabetes mellitus.....
III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo	.....

CAUSAS DE LA DEFUNCION (Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)	
I. Causa inmediata	.....infarto de miocardio.....
II. Causas antecedentes	
a) Intermedia	.....
b) Inicial o fundamental	.....cardiopatía isquémica.....
III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo	.....diabetes mellitus.....

No primeiro caso consideraríase a diabete mellitus como causa básica da defunción, mentres que no segundo caso rexistraríase a afección cardíaca. Este caso mostra tamén a importancia de indicar exactamente a sucesión de afeccións morbosas co fin de poder selecciona-la causa considerada como básica polo médico.

De aí a conveniencia de que sexa o médico que coñece o caso, o que informe da causa da defunción no B.E.D., posto que é o seu criterio o que debe determina-la selección da causa básica da defunción.

Rematamos este número facendo un chamamento ós profesionais sanitarios galegos para que teñan en conta estas indicacións dada a importancia destes Rexistros.

INSTITUTO NACIONAL DE ESTADÍSTICA
ESTADÍSTICA DEL MOVIMIENTO NATURAL DE LA POBLACION

BOLETIN ESTADISTICO DE DEFUNCIÓN

Los datos de este primer recuadro serán consignados por el Encargado del Registro Civil.

Registro Civil n° ..... del municipio de ..... Provincia .....

Inscripción realizada el día ..... de ..... de 19.....

en el tomo ..... página .....

Los datos de este segundo recuadro serán consignados por los familiares o personas obligadas por la Ley a declarar la defunción y, en su defecto, por un funcionario del Registro Civil

DATOS DEL FALLECIDO

Nombre y apellidos .....

Fecha de nacimiento: día ..... mes ..... año .....

Sexo (1): Varón Mujer

Estado civil (1) Soltero Casado Viudo Separado legalmente o divorciado

Profesión, oficio u ocupación principal (2): .....

Residencia: Municipio ..... Provincia (3) .....

Fecha de la defunción: día ..... mes ..... año 19.....

FIRMA DEL DECLARANTE

Los datos de este tercer recuadro serán consignados por el Médico que certificó la defunción y, en su defecto, por un funcionario del Registro Civil.

CAUSAS DE LA DEFUNCIÓN
(Especifíquese cada uno de los apartados siguientes)

I. Causa inmediata .....

II. Causas antecedentes

a) Intermedia .....

b) Inicial o fundamental .....

III. Otros procesos: Embarazo, parto, aborto, tuberculosis, diabetes, etc., que contribuyeron a la muerte, pero sin estar relacionados con la causa fundamental que la produjo .....

FIRMA DEL MEDICO

SELO DEL REGISTRO CIVIL

Colegiado Núm. .... del Colegio de Médicos de la provincia de.....

(1) Indíquese con una x el cuadrado que proceda. (2) Si era jubilado, retirado o pensionista, indíquese la profesión ejercida anteriormente seguida de la palabra "jubilado", aunque después de la jubilación haya ejercido otra ocupación. (3) Si tenía la residencia en el extranjero indíquese la nación.

BOLETIN MUNICIPAL DE DEFUNCIÓN

DATOS DEL FALLECIDO

Municipio donde ocurrió la defunción ..... Provincia .....

Nombre ..... } 1º Apellido .....

..... } 2º Apellido .....

Fecha de nacimiento: día ..... de ..... de 19..... Sexo (Varón o Mujer) .....

Fecha de defunción: día ..... de ..... de 19..... Nacionalidad .....

Residencia { Domicilio { Escalera ..... Planta ..... Puerta .....

{ Municipio ..... Provincia (*) .....

FIRMA DEL DECLARANTE

(**)

(*) Si tenía la residencia en el extranjero, indíquese la nación. (**) Indíquese antes de la firma, al parentesco con el fallecido.

Bibliografía

- 1.—S. Fox et al. Epidemiología, o home e a enfermidade. Prensa médica mexicana, 1984, cap. 2. Páx. 25.
- 2.—Lilienfeld/Lilienfeld. Fundamentos de Epidemiología. Fondo Educativo Interamericano. México 1983. CAP IV. Páxs. 57-73.
- 3.—O.M.S. Clasificación Internacional de Enfermedades. Revisión de 1975. Publicación Científica n.º 353.
- 4.—Roland Pressat. Introducción a la Demografía. Ariel. 1981. CAP I. Páx. 10.
- 5.—H. San Martín et al. Epidemiología Teoría Práctica. Diaz de Santos, S.A. 1986. CAP VI-VII. Páxs. 197-227.
- 6.—A. Segura y R. Gisbert. El médico y la certificación de las causas de defunción. Medicina clínica 1987. Vol. 89, n.º 10. Páxs. 415-422.
- 7.—Sociedade Española de Epidemiología. Monografías de Saúde Pública. Aplicaciones Sanitarias das estadísticas vitais. IV Reunión Anual. II Seminario Científico. Granada, 1985.

CONCELLOS E AGREGACIÓN COMARCAL

(NIVEL VI MAPA SANITARIO DE GALICIA)

COMARCA DE CEDEIRA Concello de Cedeira Concello de Cerdedo	COMARCA DE ORDES Concello de Tordoia Concello de Ordes Concello de Mesía Concello de Frades Concello de Oroso	Concello de Pontevedra Concello de Cotobade Concello de Vilaboa Concello de Ponte-Caldelas Concello de A Lama	COMARCA DE A FONSGRADA Concello de A Fonsagrada Concello de Nequeira de Muñiz	Concello de Ribadavia Concello de Castelo de Miño Concello de Arnoia Concello de Cortegada
COMARCA DE ORTIGUEIRA Concello de Ortigueira Concello de Mañón	COMARCA DE CURTIS-TEIXEIRO Concello de Curtis Concello de Vilasantar Concello de Sobrado	COMARCA DE FORCAREI Concello de Cerdedo Concello de Forcarei	COMARCA DE GUITIRIZ Concello de Guitiriz	COMARCA DE OURENSE Concello de Vilamarín Concello de A Perxa Concello de Os Peares Concello de Amoeiro Concello de Coles Concello de Nogueira de Ramuín Concello de Ourense Concello de Pereiro de Aguiar Concello de Toén Concello de Barbadas Concello de San Ciprián de Viñas
COMARCA DE NARÓN Concello de Valdovíno Concello de Narón Concello de San Sadurniño Concello de Moeche Concello de Neda	COMARCA DE SANTIAGO Concello de Val do Dubra Concello de Trazo Concello de Ames Concello de Santiago Concello de O Pino Concello de Bouqueixón Concello de Touro Concello de Brión Concello de Teo Concello de Vedra	COMARCA DE MARÍN Concello de Marín Concello de Bueu	COMARCA DE RABADE Concello de Begonte Concello de Rabade Concello de Outeiro de Rei	COMARCA DE MACEDA Concello de Egos Concello de Xunqueira de Espadañedo Concello de Paderna de Allariz Concello de Maceda Concello de Baños de Molgas Concello de Vilar de Barrio
COMARCA DE AS PONTES Concello de Somozas Concello de As Pontes	COMARCA DE MELIDE Concello de Boimorto Concello de Arzúa Concello de Melide Concello de Toques Concello de Santiso	COMARCA DE CANGAS Concello de Cangas Concello de Moaña	COMARCA DE LUGO Concello de Castro de Rei (metade Sur) Concello de Friol Concello de Lugo Concello de Gumín Concello de O Corgo Concello de Portomarin Concello de Taboada	COMARCA DE CASTROVERDE Concello de Castroverde Concello de Baleira
COMARCA DE FERROL Concello de Ferrol	COMARCA DE MUROS Concello de Carnota Concello de Muros	COMARCA DE REDONDELA Concello de Soutomaior Concello de Redondela Concello de Pazos de Borbén Concello de Fernelos de Montes	COMARCA DE PALAS DE REI Concello de Palas de Rei	COMARCA DE MONTEROSO Concello de Antas de Ulla Concello de Monterroso
COMARCA DE FENE Concello de Ares Concello de Mugardos Concello de Fene Concello de Capela	COMARCA DE NOIA Concello de Outes Concello de Noia Concello de Lousame Concello de Porto do Son	COMARCA DE PORRIÑO Concello de Mos Concello de Porriño Concello de Salceda de Caselas	COMARCA DE MONTEDEUMO Concello de Antas de Ulla	COMARCA DE SARRIA Concello de O Páramo
COMARCA DE PONTEDEUME Concello de Cabanas Concello de Pontevedra Concello de Miño Concello de Vilamarín Concello de Monfero	COMARCA DE PADRÓN Concello de Rois Concello de Padrón Concello de Dodro Concello de Pontecesures Concello de Valga	COMARCA DE PONTAREAS Concello de Pontareas Concello de Mondariz-Balneiro Concello de Mondariz Concello de Covelo	COMARCA DE VIANA DO BOLO Concello de Viana do Bolo	COMARCA DE A POBRA DE TRIVES Concello de San Xoán de Río Concello de A Pobra de Trives Concello de Chandrea de Queixa Concello de Manzaneda
COMARCA DE CEE Concello de Muxía Concello de Dumbría Concello de Cee Concello de Fisterra Concello de Corcubión Concello de Ezaro-O Pindo (zona asimilada)	COMARCA DE BOIRO Concello de Boiro Concello de Rianxo	COMARCA DE A CAZIÑA Concello de A Caziña Concello de Crecente Concello de Arbo	COMARCA DE BECERREÁ Concello de Baralla (Neira de Xusá) Concello de Becerreá Concello de Navia de Suarna Concello de As Nogais Concello de Cervantes Concello de Pedrafita	COMARCA DE CELANOVA Concello de Cartelle Concello de A Merca Concello de Gomeisede Concello de Ramirás Concello de Celanova Concello de A Bola Concello de Pontevedra Concello de Padrenda Concello de Quintela de Leirado Concello de Verea
COMARCA DE VIMIANZO Concello de Camariñas Concello de Vimianzo (Parroquias de Allo, Baio e Vilar (Zas))	COMARCA DE RIBEIRA Concello de A Pobra do Caramiñal Concello de Ribeira	COMARCA DE A GUARDA Concello de Oia Concello de O Rosal Concello de A Guarda	COMARCA DE CHANTADA Concello de Chantada Concello de Carballedo	COMARCA DE CELANOVA Concello de Cartelle Concello de A Merca Concello de Gomeisede Concello de Ramirás Concello de Celanova Concello de A Bola Concello de Pontevedra Concello de Padrenda Concello de Quintela de Leirado Concello de Verea
COMARCA DE PONTECESO Concello de Malpica Concello de Ponteceso Concello de Cabana Concello de Laxe	COMARCA DE ESTRADA Concello de Estrada	COMARCA DE SALVATERRA DE MIÑO Concello de Salvaterra de Miño Concello de As Neves	COMARCA DE MONFORTE DE LEMOS Concello de O Saviñao Concello de Boveda Concello de Famió Concello de Monforte de Lemos Concello de Pobra de Brollón Concello de Sober	COMARCA DE BANDE Concello de Bande Concello de Lobeira Concello de Entrimo Concello de Lovios Concello de Muíños
COMARCA DE CARBALLO Concello de Laracha Concello de Carballo Concello de Coristanco	COMARCA DE RIBADEIRA Concello de Vila de Cruces Concello de A Golada Concello de Silveda Concello de Latín Concello de Rodeiro Concello de Dozón	COMARCA DE VIVEIRO Concello de Vicedo Concello de Viveiro Concello de Oural	COMARCA DE QUIROGA Concello de Folgoso de Courel Concello de Quiroga Concello de Ribas de Sil	COMARCA DE XINZO DE LIMIA Concello de Rairiz de Veiga Concello de Vilar de Santos Concello de Sandiás Concello de Porqueira Concello de Xinzo de Limia Concello de Trasmiras Concello de Calvos de Randín Concello de Blancos Concello de Baltar Concello de Sarreaus
COMARCA DE ARTEIXO Concello de Arteixo	COMARCA DE VILANOVA DE AROUSA Concello de Vilanova de Arousa	COMARCA DE CERVO-BURELA Concello de Xove Concello de Cervo Concello de Foz Concello de Valadouro Concello de Alfroz	COMARCA DE O BARCO Concello de A Rúa Concello de Vilamartín de Valdeorras Concello de O Barco Concello de Rubiá Concello de Carballeda Concello de Larouco Concello de Petín Concello de O Bolo	COMARCA DE VERÍN Concello de Laza Concello de Castelo de Val Concello de Cualedro Concello de Monterrei Concello de Oimbra Concello de Verín Concello de Vilardevós
COMARCA DE A CORUÑA Concello de A Coruña	COMARCA DE CAMBADOS Concello de Cambados Concello de Ribadumia Concello de Meis	COMARCA DE MONDOŊEDO Concello de Mondoñedo Concello de Lourenzá	COMARCA DE O CARBALLIÑO Concello de O Irixo Concello de Piñor de Cea Concello de San Cristovo de Cea Concello de Beariz Concello de Boborás Concello de O Carballiño Concello de Maside Concello de San Amaro Concello de Punxín	COMARCA DE A GUDIÑA Concello de Rios Concello de A Gudiña Concello de A Mezquita
COMARCA DE CULLEREDO-O BURGO Concello de Culleredo Concello de Cambre Concello de Carral Concello de Cerceda	COMARCA DE O GROVE Concello de O Grove	COMARCA DE RIBADELO Concello de Barreiros Concello de Ribadeo Concello de Trabada	COMARCA DE RIBADAVIA Concello de Avión Concello de Leiro Concello de Cenlle Concello de Carballeda de Avia Concello de Beade Concello de Melón	
COMARCA DE OLEIROS Concello de Oleiros Concello de Sada	COMARCA DE SANXENXO Concello de Sanxenxo Concello de Meaño	COMARCA DE VIALBA Concello de Muras Concello de Xermade Concello de Vilalba Concello de Abadín Concello de Cospeito		
COMARCA DE BETANZOS Concello de Bergondo Concello de Betanzos Concello de Pademe Concello de Irixoa Concello de Abegondo Concello de Oza dos Ríos Concello de Coirós Concello de Aranga Concello de Cesuras	COMARCA DE PONTEVEDRA Concello de Barro Concello de Campo-Lameiro Concello de Poio	COMARCA DE A CAIÑA Concello de A Caiña Concello de Crecente Concello de Arbo		
COMARCA DE SANTA COMBA Concello de Zas Concello de Santa Comba Concello de Mazaricos		COMARCA DE A GUARDA Concello de Oia Concello de O Rosal Concello de A Guarda		
COMARCA DE NEGREIRA Concello de A Baña Concello de Negreira		COMARCA DE VIALBA Concello de Muras Concello de Xermade Concello de Vilalba Concello de Abadín Concello de Cospeito		

Subscripción e envío gratuito. Solicitudes: Servicio de Programas e Vixilancia Epidemiolóxica D.X.S.P. Consellería de Sanidade
San Caetano, Bloque 2. C.P. 15704 Santiago de Compostela. A CORUÑA.